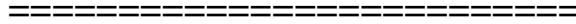


ခွေးရူးရောဂါကာကွယ်ဆေး ထိုးကြရအောင်



မွန်မြတ်စံ



ခွေးရူးရောဂါသည်လူအပါအဝင် သွေးနွေးသတ္တဝါများတွင် ဦးနှောက်ရောင်ယမ်းစေသော Rhabdo ဗိုင်းရပ်စ်ကြောင့်ဖြစ်စေသည့်ရောဂါတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ခွေးရူးရောဂါသည် တိရစ္ဆာန်မှ လူသို့ကူးစက်စေနိုင် သည့် (Zoonotic) ရောဂါတစ်ခုဖြစ်သည်။ Asia နှင့် Africa တွင် ဖြစ်ပွားမှုအများဆုံးဖြစ်သည်။ ခွေးရူးရောဂါကို BC 2300 ဝန်းကျင်လောက်မှာ အီတလီ ရူပဗေဒပညာရှင် Girolamo Fracastoro က စတင်တွေ့ရှိခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။

ခွေးရူးရောဂါပိုးကို ရောဂါဖြစ်နေသည့် သတ္တဝါ၏ သားရည်၊ ဦးနှောက်နှင့် အာရုံကြောတစ်ရှူးများ တွင် တွေ့ရသည်။ ခွေးရူးရောဂါသည် ရောဂါဖြစ်နေသည့်တိရစ္ဆာန်(ဥပမာ..ခွေး၊ကြောင်)မှ ကိုက်ခံရခြင်း ကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းခွေး၏ သားရည်ကို အနာ၊ပွန်းရှဒဏ်ရာ ရှိသည့် သတ္တဝါ မှ ထိတွေ့ကိုင် တွယ် မိခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း ကူးစက်ပျံ့နှံ့နိုင်ပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် အများဆုံးကူးစက်ပြီး တခြားသောနည်းများဖြင့် ကူးစပ်ခြင်းမှာ မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်သည်။ရောဂါကူးစက်မှုနှုန်း၏ ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် ရောဂါပိုးရှိနေသည့် ခွေးကိုက်ခံရခြင်း မှ ဖြစ်လေ့ရှိ သည်။ခွေးရူးရောဂါပိုး သည် peripheral nerves အားဖြင့် ဦးနှောက်ကို ရောက်သည်။ရောဂါ လက္ခဏာများ ကို ကူးစက်ခံရပြီး (၁-၃)လ တွင် တွေ့ရသည်။ခွေးကိုက်ခံရလျှင် ခွေးရူးရောဂါ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး သည် ကြွက်သားအောက်တွင် ရှိနေပြီး peripheral nerves ကြောများအားဖြင့် ဦးနှောက်ကို ရောက်သည်။

ခွေးရူးရောဂါသည် စဖြစ်ချိန်တွင် ရောဂါလက္ခဏာများသည် မပြင်းထန်သော်လည်း ပြင်းထန်သော အဆင့်သို့ အလွန်လျှင်မြန်စွာ ရောက်ရှိနိုင်သည်။ စတင်ဖြစ်ပွားချိန်တွင် တုပ်ကွေးရောဂါ လက္ခဏာများနှင့် ဆင်တူသည်။ အပူချိန်မြင့်တက်ခြင်း၊ ချမ်းတုန်ခြင်း၊ မောပန်းလွယ်ခြင်း၊အစာစားနှုန်း ကျဆင်းခြင်း၊ ခေါင်း ကိုက်ခြင်း၊အော့အန်ခြင်း၊ယားယံခြင်း နှင့် လည်ချောင်းနာခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေပြီး ဖြစ်ပွားချိန်သည် (၂- ၁၀) ရက်ကြာမြင့်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

တချို့သော ရောဂါပြင်းထန်နေသည့် တိရစ္ဆာန်(ဥပမာ-ခွေး)များသည် အရမ်းကို တက်ကြွနေသည့် (Hyper active behaviour) အမူအရာများကို ပြတက်သကဲ့သို့ တချို့သည်လည်း ကြွက်သားများအား နည်းပြီး အကြောသေလာပြီး မလှုပ်ရှားနိုင်တော့သည့် အမူအရာများကိုလဲ တွေ့ရပါသည်။ စိတ်သည် ပုံမှန် မဖြစ်တော့ဘဲ စိတ်တို ရန်လိုကာတွေ့သမျှ၊မြင်သမျှကို ကိုက်ဖဲ့နေ တက်သည်။ ခွေးရူးရောဂါ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး သည် ဦးနှောက်ကို ရောက်ချိန်တွင် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ပုံမှန် မဟုတ်တော့ဘဲ အမှားကို အမှန်၊အမှန်ကို အမှား ထင်ပြီး တုန်ပြန်နေတတ်သည်။ဥပမာ..အသံတွေထင်ယောင်ထင်မှားကြားပြီး တုန်ပြန်နေခြင်း၊ လူသွားလူလာများ ရှိသည်အထင်နှင့် ဟောင်နေ၊အော်နေတက်ခြင်း စသည်ဖြင့် ထင်ယောင်ထင်မှား အမူအများဖြင့် တုန်ပြန်နေတတ်သည်။

သားရည်တွေ အလွန်အမင်းထွက်ခြင်း၊ ချွေးထွက်လွန်ခြင်း၊ အပူချိန်မြင့်ပြီးအဖျားတက်ခြင်း၊ လည်ချောင်းနာပြီး အစာမျိုရန်ခက်ခဲနေခြင်းစသည်တို့ကိုတွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် ရေ၊ အလင်းရောင်နှင့်လေတိုက်ခြင်း စသည်တို့ကို အလွန်ပင်ကြောက်ကြသည်။ နောက်ပိုင်းသတိလစ်မေ့မျောပြီး နှလုံးနှင့် အသည်း၏လုပ်ဆောင်ချက်များ ချို့ယွင်းပျက်ဆီးပြီး သေဆုံးကြသည်။

သို့သော် ခွေးရူးရောဂါသည် ၁၀၀ရာခိုင်နှုန်း ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်သောရောဂါပင်ဖြစ်သည်။ လူသားများသည် အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်ကိုတရင်းတနှီး ရောရောထွေးထွေး ချစ်ခင်စွာနေတတ်ကြသဖြင့် ခွေးရူးရောဂါ ကာကွယ်ဆေးကို ထိုးပေးရန် အထူးအရေးကြီးပါသည်။ တိရစ္ဆာန်မှ လူသို့ကူးစပ် သည့်ရောဂါဖြစ်သဖြင့် မိမိတို့၏ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များကို ခွေးရူးရောဂါကာကွယ်ဆေးကြိုတင်ထိုးနှံခြင်းဖြင့် အိမ်မွေး တိရစ္ဆာန်များကို ရောဂါကာကွယ်နိုင်သည့်အပြင် လူသားများသို့ ကူးစက်ခြင်းကိုပါ ကာကွယ် ဟန့်တားနိုင်ပါသည်။ ခွေးပေါက်ကလေးများကို (၃)လသားအရွယ်တွင် ခွေးရူးရောဂါ ကာကွယ်ဆေး စတင်ထိုးပေးသင့်ပြီး နောက်ပိုင်း နှစ်စဉ် ထိုးပေးသင့်ပါသည်။

“လက်ပံပွင့်ချိန် ခွေးရူးချိန်”ဆိုသည့် အဆိုသည် လက်ပံပွင့်ချိန်မှ ခွေးရူးရောဂါ ဖြစ်တတ်သည် မှာမဟုတ်ပေ။ ခွေးရူးရောဂါသည် ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးကြောင့်ဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ လများဖြစ်သည့် တော်သလင်း၊ သတင်းကျွတ် စသည့် လများတွင် ခွေးများ မိတ်လိုက်တတ်သောရာသီ ဖြစ်သဖြင့် ရောဂါပိုမို ပျံ့ပွားသော ကာလ ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခွေးရူးရောဂါကာကွယ်ဆေးကို ခွေးများအရွယ်မရောက်ခင် ငယ်စဉ် အရွယ်(၃)လသားကပင် စတင်ပြီးထိုးထားခြင်းဖြင့် စိတ်ချနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မွေးမြူရေးနှင့် ကုသရေးဦးစီးဌာန မှလဲ မြို့နယ်များအလိုက် ခွေးရူးရောဂါကာကွယ်ဆေးများကို အခမဲ့ ထိုးနှံ ပေးနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့ခွေးရူးရောဂါကာကွယ်ရေးနေ့သည် စက်တင်ဘာလ (၂၈)ရက်နေ့ဖြစ်သည်။ထို့ကြောင့် မြို့နယ် အသီးသီးရှိ မွေး/ကုဦးစီးဌာနများမှာ ခွေးရူးရောဂါကာကွယ်ဆေးအခမဲ့ ထိုးနှံခြင်းဖြင့် မြို့နယ်များမှ သည် တစ်နိုင်ငံလုံး ခွေးရူးရောဂါကင်းစင်နိုင်ပါရန် ဆန္ဒပြု ရေးသားလိုက်ရပါသည်။